

Daniela Krien

MULDENTAL

Suomentanut Olli Sarrivaara

LURRA Editions

LURRA EDITIONS KIRJASTO

MULDENTAL

Maurice Haas / © Diogenes Verlag

Daniela Krien on vuonna 1975 syntynyt saksalainen kirjailija. Hän varttui Jenassa ja Vogtlandissa, entisessä DDR:ssä, ja muutti vuonna 1999 Leipzigiin, jossa opiskeli kulttuuriantropologiaa, viestintää ja media-alaa ja työskenteli leikkaajana taiteilijadokumentteihin erikoistuneessa tuotantoyhtiössä. Vuonna 2011 ilmestyi hänen esikoisteoksensa *Irgendwann werden wir uns alles erzählen* (Graf Verlag, München – *Joskus kerromme toisillemme kaiken*, suomennos: Ilona Nykyri, Gummerus, 2014). Toinen suomennettu teos *Rakkaus tositilanteessa* (suomennos: Olli Sarrivaara, LURRA Editions, 2020, *Die Liebe im Ernstfall*, Diogenes Verlag, 2019) on kuvaus DDR:ssä lapsuutensa ja nuoruutensa viettäneen viiden keski-ikäistyvän naisen elämien leikkauspisteistä. Naiset asuvat Leipzigissa, yhdistyneessä Saksassa. Kukin heistä kohtaa tahoillaan, eri ammateissaan ja yksityiselämässään, mahdollisuuden sovittaa yhteen henkilökohtaiset tarpeensa ja unelmansa oikeasta elämästä ja roolimallit, joita aikamme tarjoaa niin perhe-elämän kuin sosiaalisen elämän suhteen. Välillisesti toistensa kohtaloihin kytkeytyen naiset tekevät tahoillaan ratkaisuja, joihin heidän äitinsä eivät olisi heitä koskaan neuvoneet, ja seuraukset ovat vain muodollisesti ne perinteiset; mm. avioero, ei-toivottu raskaus, kuoleman tuoma suru, uskottomuus. *Muldental – kymmenen kertomusta* (*Muldental – Zehn Geschichten*, Graf Verlag, 2014), toi kirjailijalle Nicholas Born -palkinnon. Teoksen nyt suomeksi ilmestynvä laajennettu laitos (*Muldental*, Diogenes, 2020) on kertomuskokoelma ihmisten kohtaloista ja tilanteista, joissa välittyvät elämän veriset tunnot ja ruusuiset mielikuvat molemmin puolin muuria. Itäsaksalainen vapauden kuvitelma saa syviä kolhuja länsisaksalaisen realismin myötä. Se, mikä idästä katsoen tuntui vapaudelta lännessä, ei koettuna ole sen kummempaa vapautta kuin se mikä tuntui vankeudelta idässä. Kyse on unelmatoden riisuuntumisesta; mikään ei ole elämää kummempaa tapahtuessaan. Teoksen kertomukset ovat kiihkeästi elettyjä kuvauksia arkipäivän haaksirikoista ja heräämistä muistuttavista onnettomuuksista, joista ainoa tie toipua on tosiasioden hyväksyminen: kaikesta huolimatta on ennen kaikkea elettävä, jotta oppisi elämään.

Daniela Krien
MULDENTAL
Kertomuksia

Suomentanut Olli Sarrivaara

LURRA Editions

Teoksen suomentamista ovat tukeneet

Suomentaja kiittää Taiteen edistämiskeskusta saamastaan työskentelytuesta.

Saksankielinen alkuteos: *Muldental*

Copyright © 2020 by Diogenes Verlag AG Zurich

All rights reserved.

LURRA Editions
www.lurraeditions.fi

Etukannen kuva: Adobe Stock
Kansi ja taitto: Kim Söderström

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-73-8037-6

En käsitä, miten tässä maailmassa voi olla välinpitämättömiä ihmisiä, murheettomia sieluja, kärventymättömiä sydämiä, järisyttämättömiä kokemuksia, itkemättömiä kyyneleitä.

E. M. Cioran: *Das Buch der Täuschungen*

Sisällys

Esipuhe

Muldental

Mimikry

Varasuunnitelma

Kiusaus

Kesäpäivä

Kotiinpaluu

Sarabande d-mollissa

Vapaus

Näkymä

Natsanpoimija

Muldental II

Esipuhe

Kun vuonna 2012 aloin työstää *Muldentalia*, minulla oli pieni muistivihko täynnä kertomuksia. Ne olivat hahmotelmia elämänkohtaloista, jotkut niistä vain lauseen pituisia. Yksi sellainen kuului esimerkiksi näin: *Ylivelkaantunut käsi-työläinen tekee itsemurhan.*

Tai: *Aviopuoliso paljastuu Stasin ilmiantajaksi.*

Tai: *Nuori nainen päättää tehdä abortin myöhäisessä vaiheessa.*

En ollut keksinyt niistä yhtäkään. Ne olivat pitkän ajan keräilyn satoa. Ne olivat tapahtuneet minulle, olin kuullut ne jostakin tai lue-
nut ne lehdestä. Kymmenen tuollaista elämän reunahuomautusta, joita kantautuu korviimme tai osuu silmiimme päivittäin, toimi pohjana tälle kirjalle, joka käsittelee ennen kaikkea ihmisen kamppailua ennen tuhoon ajautumista.

Kohtalo vai oma syy? olin kirjoittanut muistioni viimeisen merkinnän perään.

Sillä täällä, keskellä Eurooppaa, 2000-luvun liberaalissa yhteiskuntajärjestelmässä, jossa ihminen syntyy rauhanomaiseen ja aineellisesti turvattuun ympäristöön, hän kantaa yksin ääneen lausumattoman vastuunsa omasta epäonnistumisestaan. Vastuuta hänen harteiltaan ei ota mikään jumala, ei mikään yhteisö, ei mikään ylempi taho. Vapaampana kuin koskaan aikaisemmin yksilö tekee omat ratkaisunsa. Itseoptimoinnin paineen alla pysähtyminen ei ole sallittua. Luovuttamisen vaihtoehtoa ei ole.

Me luemme mielellämme epäonnistumisista – kunhan lopussa käy hyvin. Me rakastamme tarinoita, joissa ihmiset kaikista vastuksista huolimatta lopulta pärjäävät elämässä hienosti.

Minun sankarini eivät ole voittajia. Silti jotkut heistä löytävät onnen. Mutta myös niillä, joille kohtalon mahti osoittautuu ylivoimaiseksi, on äänensä suuressa ihmiskunnan kuorossa. Ja myös he ansaitsevat paikkansa kirjallisuudessa.

Daniela Krien, marraskuussa 2019

Muldental

Mylly on seissyt laajan rantaniityn reunalla jo hyvin kauan, lähes kaksisataa vuotta. Hans Novacekin tullessa myllyn eteiseen hän vilkaisi aina vasemmalle. Katse huokui varmuutta. Vasemmalla oli ovi, jonka takana oli aikoinaan sijainnut jauhinhuone, jossa nyt oli leveitä hyllyjä ja niillä Hans Novacekin keramiikkataidetta. Esineet olivat syntyneet aikana, jolloin ihmiset olivat tulleet ihastelemaan niitä kauempaakin. Jokunen esineistä oli kulkeutunut jopa rajan yli länteen. Mutta suurin osa töistä oli edelleen täällä, ja ovi pysyi visusti lukittuna.

Alimmassa kerroksessa olevaan keittiöön ei juuri pääse luonnonvaloa. Leveälle ikkunalaudalle on asetettu vierä viereen suuria, taidokkaasti kuvioituja keramiikka-astioita, huoneen nurkissa roikkuu hämähäkinseittejä, ja siellä leijailee kesäisinkin homeisen kostea haju.

Edellisen suuren tulvan aikana Mulde-joen vesi oli noussut toiseen kerrokseen saakka. Mutta rakennus on vuosien saatossa kestänyt jo lukuisia tulvia.

”Marie! Marie!”

Marie kääntyy katsomaan huutojen suuntaan; hän laskeutuu tikkailta ja pyyhkii kätensä esiliinaansa. Hän kävelee taloon kiirehtimättä, kulkee keittiön läpi kaarevalle oviaukolle, joka johtaa askelmaa ylempänä sijaitsevaan huoneeseen.

”Mitä sinä siellä ulkona puuhaat?” Hans kysyy.

”Poimin kirsikoita.”

”En minä vielä vainaa ole, Marie, en vielä!”

”Tiedän kyllä.”

”Työnnä minut keittiöön, minun on kylmä.”

”Täällä sisällä on yli kaksikymmentä astetta. Lämpimämmäksi tämä ei tule”, Marie sanoo.

Marien kasvot pysyvät ilmeettöminä. Hän vilkaisee seinäkelloa ja katsoo sitten ikkunasta ulos. Siellä ei näy muuta kuin tiheää pensaikkoa. Päivä on kohta puolessa, mutta huoneessa on silti hämärää.

”Laita valot, Marie!”

Hans tarttuu käsillään pyörätuolin pyöriin ja lähtee hitaasti liikkumaan eteenpäin.

”Joko pian syödään?” hän kysyy.

”Tunnin kuluttua. Kerään ensin ämpärin täyteen kirsikoita.” Marie antaa katseensa kiertää huoneessa. Täälläkin ikkunalaudat ovat täynnä maljakoita, ruukkuja ja veistoksia. Hämähäkit ovat kutoneet niiden väleihin verkkojaan ansoiksi kärpäsillem, jotka niissä aikansa pyristeltyään ja kärsittyään ovat luovuttaneet.

”Täällä ei sitten kukaan siivoa, kaikki saa olla niin kuin on.”

Joka kerta, kun Marie työntää Hansin takan eteen, kohtaan, josta Hans katsoo televisiota tai jossa hän lukee sanomalehteä tai vahtii seinään nimenomaan häntä varten puhkaistusta aukosta – jonka kautta voi myös ojentaa jotakin – Marien toimia keittiössä, mies toistaa samat sanat. Ja Marie vastaa joka kerta samalla tavalla: ”Näin on. Tänne ei kukaan tule siivoamaan.”

Sanomatta sen enempää Marie ottaa lipastosta villapeiton ja asettaa sen Hansin jalkojen päälle.

Myllärin perhe oli kuollut yläkerran huoneessa, isä, äiti ja molemmat tyttäret, kaksi-

toista- ja neljätoistavuotiaat. Ensin mylläri oli ampunut lapset, sitten vaimonsa ja lopuksi itsensä, mutta se oli tapahtunut jo kauan sitten, vuonna 1945, hieman ennen venäläisten saapumista. Myllärin puoluekirja ja muut hänen vähäisestä vallastaan kertovat tunnuksot oli löydetty siististi ruokapöydälle asetettuina.

Hans on asunut talossa niin kauan kuin jak-saa muistaa. Hän arvelee tietoisuutensa heränneen noin neljävuotiaana.

”Mitä se poika touhuu siellä verstaassa?”
Hans kysyy.

”Tiedät varsin hyvin.”

”Saako se aikaan mitään kelvollista?”

”Ihmiset pitävät hänen töistään.”

”No ne nyt mistään mitään ymmärrä.”

”Viime viikolla poika teki keskiaikamarkkinoilla hyvän tilin.”

”Mitä minä olen sanonut. Muurin murtumisen jälkeen ihmisistä on tullut entistäkin tyhmempiä. Keskiaikamarkkinat – kattia kanssa.”

Marie poistuu huoneesta. Ulkona hän huokaa kuuluvasti ja nousee sitten takaisin tikkaille jatkaakseen kirsikoiden poimimista. Hikikarpat kihoavat hänen otsalleen.

On helteinen päivä.

Myös sinä vuoden 1983 päivänä, jolloin ne kaksi miestä olivat tulleet ensimmäisen kerran, Marie oli ollut poimimassa kirsikoita yltä päältä hiessä. Hän oli kietonut liinan päähänsä pitääkseen tuuheat vaaleat hiuksensa pois silmiltään.

”Hyvää päivää, rouva Novacek”, miehet sanoivat, ”olisiko teillä hetki aikaa?”

He katsoivat ylhäällä tikkailla seisovaa Marieta, loivat sitten tutkivan katseen ympärilleen ja odottivat. Marie laskeutui alas ja pyyhki kätensä ja otsansa pyyhkeeseen.

Ennen kuin Marie ehti kysyä, mistä tarkemmin oli kyse, toinen miehistä sanoi: ”Ei hätää, emme vaivaa teitä pitkään. Haluamme vain puhua muutamasta pikkuasiasta.”

Liljat kukkivat puron varressa. Vanhojen kantojen päällä komeili hänen miehensä tekemiä veistoksia. Mies itse oli tuona päivänä lähtenyt kaupunkiin. He istuivat puutarhapöydän ääressä ja joivat lännestä tuotua kahvia.

”Luonanne käy paljon ihmisiä”, miehistä toinen totesi merkitsevästi.

”Olisimme kiinnostuneita tietämään, keitä he ovat”, toinen jatkoi.

Marie lisäsi kuppiinsa sokeria välinpitämättömän oloisena.

”Miehenne on sairas. Me tiedämme sen. Hän tarvitsee lääkkeitä, eikö totta?”

Pöydällä oli kulhollinen tuoreita kirsikoita; Marie nakkasi niitä suuhunsa yksi toisensa perään ja sylki siemenet maahan. Hänestä tuntui siltä kuin hän olisi valtaviin hyönteisparvien ympäröimä. Pistävä kipu hänen oikeassa jalassaan sai hänet säpsähtämään. Hän huomasi jalan olevan täynnä sinne tänne vilistäviä muurahaisia. Hän pyyhkäisi ne pikaisesti pois vasemmalla jalallaan.

”Te olette järkevä nainen, rouva Novacek”, toinen miehistä sanoi. ”Vanhempanne lukeutuvat meidän parhaimmistoomme. Kelpo tovereita molemmat. He ovat teistä huolissaan.”

Liljat kukkivat keltaisina, valkoisina ja oransseina. Niiden tuoksu leijaili heidän luokseen ja sekoittui pistävään tupakan katkuun. Marie kipristi varpaitaan ja suoristi ne jälleen. Jatko liikkeeseen toistamista. Löysi rytmin, joka rauhoitti häntä hetken.

”Miehenne on viime aikoina mennyt hie-
man liian pitkälle. Taiteilijat Strutz ja Malinke
suunnittelivat pakoa länteen. Miehenne aut-

Saksalaisen Daniela Krienin
voimakkaita kertomuksia
ihmisten kohtaloista kahta
puolta suurta muuria.

Se, mikä toisella
puolella tuntui monista
heistä vankeudelta, oli
vain ulkoisesti erilaista
toisella puolella, kun he
sitten pääsivät sinne.

Kokoelman ihmisiä
yhdistää maantieteellinen
lähtökohta – Mulde-joen
laakso sillä väärällä puolella.

LURRA EDITIONS KIRJASTO

9 789527 380376